

Projekteringsanvisningar

03A Arkitekt Nybyggnation

Version: 2.0

Datum: 2023-09-04

Rev. Datum: 2024-04-29

Dokumentägare: Affärsutvecklare, Pär Hallgren

NYP

Innehållsförteckning

1.	INLEDNING.....	2
2.	SYFTE	2
3.	OMFATTNING.....	2
4.	AVVIKELSEHANTERING.....	3
5.	ANSVAR	3
6.	BETECKNINGAR OCH FÖRKORTNINGAR	3
7.	RELATERADE DOKUMENT.....	3
7.1.	BILAGOR.....	3
7.2.	ANDRA REKOMMENDERADE DOKUMENT	4
8.	LAGAR, FÖRORDNINGAR, FÖRESKRIFTER & HANDBÖCKER	6
9.	PROJEKTERINGSANVISNING.....	8
9.1.	GESTALTNING	8
9.2.	GENERELLA FÖRESKRIFTER.....	11
9.3.	NYBYGGNAD	15
0	SAMMANSATTA BYGGDELAR OCH INSTALLATIONSSYSTEM	15
15	GRUNDKONSTRUKTIONER.....	17
2	BÄRVERK.....	17
4	RUMSBILDANDE BYGGDELAR, HUSKOMPLETTERINGAR, YTSKIKT OCH RUMSKOMPLETTERINGAR.....	20
10.	MÄRKNING (BYGG).....	41
11.	RITNINGSSTÄMPEL.....	42

1. INLEDNING

Anvisningar Arkitekt för Rikshems fastigheter bygger på vedertagna rutiner inom byggbranschen. Där annat inte anges gäller Svensk Standard med tillämpning enligt detta dokument. Det åligger Rikshems konsulter att ha kännedom om de senaste uppdateringarna i SIS (Svenska Institutet för Standarder).

Anvisningar för nybyggnation av Rikshems fastigheter är styrande dokument för att kartlägga de tekniska krav och den kvalitetsnivå som ställs på arbeten i Rikshems fastigheter utöver myndighetskrav och branschregler i PBL, BBR, SIS och AMA med RA. Anvisningarna bygger på svenska lagar, föreskrifter och standarder och gäller därför som krav endast i Sverige. Omfattning av tillämpning bestäms i varje projekt av Rikshems projektansvarige. I anvisningarna beskrivs krav med "ska" och rekommendationer med "bör". Projektören har fullt ansvar för tillämpningen av anvisningarna och för innehållet i sina handlingar.

I de fall dessa projekteringsanvisningar skärper bestämmelserna i BBR ska projekteringsanvisningarna gälla före vad som sägs i BBR.

Även BBR-råd i för projektet gällande BBR ska tillämpas. Råd i för projektet gällande EKS (Boverkets föreskrifter om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder, Eurokoder) ska tillämpas. Allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna i Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS) ska följas. Vid projektering ska alltid den projektspecifika utgåvan (senaste utgåvan) av projekteringsanvisningarna användas. Utföranden i de olika konstruktionerna ska beskrivas och utföras enligt den senaste utgåvan av AMA samt den senaste utgåvan av AMA-Nytt. Råd och anvisningar i RA och rådstext i AMA-Nytt ska beaktas.

Miljökontroll och loggbok för produkter och byggvaror hanteras enligt *[bilaga Rutin Byggvarubedömningen – produktval](#)*.

2. SYFTE

Anvisningen ska kunna nyttjas vid nybyggnation av Rikshems fastigheter.

Rikshems projekteringsanvisning är ett komplement till myndighetskrav och branschregler vid nyetablering.

3. OMFATTNING

Detta dokument riktar sig till projektörer och projektledare.

Gällande lagstiftning och myndighetskrav ska alltid följas. Detta klargörs i tillämpliga delar i varje projekt av den på Rikshem som har projektansvar. Den som har ansvar för projektet är också ansvarig för att projekteringsanvisningarna följs.

4. AVVIKELSEHANTERING

För att tillsammans kunna förbättra och utveckla anvisningarna ska projekten dokumentera avsteg och konstruktiva synpunkter. Alla avsteg från anvisningarna ska beslutas av Rikshems projektansvarig i samråd med Rikshems ansvarige för respektive anvisning och redovisas i en avvikelserapport.

5. ANSVAR

Detta dokument är styrande och därför bindande under hela projektets gång och får inte förändras på något sätt utan Rikshems dokumentansvariges medverkan och godkännande.

Samtliga projektörer ska sätta sig in i de krav och rekommendationer som redovisas i detta dokument.

6. BETECKNINGAR OCH FÖRKORTNINGAR

För information om Beteckningar och Förkortningar se dokumentet SS 32202:2011.

7. RELATERADE DOKUMENT

7.1. BILAGOR

I nedanstående tabell refereras till en del av de styrande dokument inom Rikshem, lagar, regler och standards samt Projekteringsanvisningar för respektive disciplin som har direkt påverkan på innehållet i detta dokument. Litterat (Nr) ska tydliggöra vilken referens som avses i dokumentet.

Nr **Dokumenttitel**

Projekteringsanvisningar

04 Brand

05 VVS-system

06 EL- och telesystem

07 Energi

08 Rikshem Styr- och övervakningssystem v.2.0

09 Hållbarhet

10 Tillgänglighet

11 BIM/CAD-manual

Bilagor

03A.B.1 Lägenhetsmodell

03A.B.1 Lägenhetsmodell

06.1 Teknisk beskrivning IMD

06.2 Teknisk beskrivning Solceller

06.3 Teknisk beskrivning Laddinfra

06.4 Teknisk beskrivning Belysning

06.5 Riktlinjer för Passagesystem på Rikshem. *Se även: Instruktion 06.5.1*

06.6 Teknisk beskrivning Fastighetsnät Data. *Se även: Instruktion 06.6.1*

08.1 Rikshems Mätplan

08.2 Mallar Driftkort

09.1 Miljöbyggnad

09.2 Utemiljöhandboken

09.3 Rutin Byggvarubedömningen - produktval

Drift- och Underhåll instruktion

Krav Webport

Rikshems skyltprogram

Länk: <https://workpile.se/login>

Tittarbehörighet (Användarnamn: *kommunikation@rikshem.se* och lösenord: *Rikshemskyltar2023*)

Instruktion och mallar

06.2.1 *Objektsanpassad beskrivning för solcellssystem*

06.5.1 *Instruktion Installation och programmering av passagesystem*

06.6.1 *Instruktion Anslut enhet till Fastighetsnät*

7.2. ANDRA REKOMMENDERADE DOKUMENT

Nedan redovisas rekommenderade ingående handlingar som bör ingå i leverans för Teknikområdet Arkitekt (A) i olika skeden i ett projekt. Handlingar ska baseras på SIS Bygghandlingar. Handlingar bör anpassas efter ett projekts specifika förutsättningar och omfattning. Beslut om omfattning av handlingar tas av Rikshems projektansvarig.

Systemhandling

Ritningar:

- Situationsplan 1:400
- Planritningar 1:100

- Takplan
- Sektioner, 2 st. 1:100
- Fasader 1:100
- Detaljer
- Brandcellsgränser (efter info från brandkonsult)

Dokument/beskrivningar:

- Förenklad rumsbeskrivning inkl. färgsättning

Förfrågningsunderlag

Ritningar:

- Situationsplan 1:400
- Måttatta och littererade planritningar 1:50
- Takplan inkl. taksäkerhet, gröna tak, solceller 1:100
- Sektioner 1:50
- Undertaksritningar 1:50
- Fasader 1:100
- Detaljsnitt exteriört samt interiört, skärmtak, integrerad solavskärmning
- Brandskyddsbeskrivning
- Dörruppställning trä
- Dörruppställning stål
- Fönsteruppställning
- In och utvändiga partier, uppställning
- Trappritningar samt ramper
- Väggtypritning
- Elevationer och uppställningar inre rumsbildningar
- Uppställningar våtrum
- Uppställningar pentry och kök
- Uppställningar wc, bad
- Uppställningar räcken
- Uppställning tvättstugor

Dokument/beskrivningar:

- Rumsbeskrivning
- Byggbeskrivning
- In- och utvändig kulörbeskrivning

Bygglovhandlingar

Ritningar:

- Situationsplan 1:400
- Måttatta och littererade planritningar 1:50
- Takplan inkl. taksäkerhet, gröna tak, solceller 1:100
- Sektioner 1:50
- Undertaksritningar 1:50

- Fasad 1:100
- Detaljsnitt exteriört samt interiört, skärmtak, integrerad solavskärmning
- Brandskyddsbeskrivning
- Dörruppställning trä
- Dörruppställning stål
- Fönsteruppställning
- In och utvändiga partier, uppställning
- Trappritningar samt ramper
- Väggtypitning
- Elevationer och uppställningar inre rumsbildningar
- Uppställningar våtrum
- Uppställningar pentry och kök
- Uppställningar räcken
- Uppställning tvättstugor

Dokument/beskrivningar:

- Rumsbeskrivning
- Byggbeskrivning (K+A)
- In- och utvändig kulörbeskrivning
- Bofaktablad 1:100 (A4 format, planlösning med fast inredning, rumsareor, möbleringsförslag, orienteringsfigur). Se även Rikshems mall NYP- Bofaktablad.
- Areasammanställning (översiktsritning) med 1 decimal. (1 våningsplan per ritning, underlag inför uthyrningen, Areasammanställningen kompletteras med kvm å balkong och uteplatser till varje lägenhet). Areor som BRA, BTA, LOA etc men även BOA kopplade till lägenhetsnummer som är angivna utifrån lantmäteriets sätt att numrera lägenheter.

Relationshandlingar

Relationshandlingar ska levereras som pdf (print) och i originalformat (redigerbart skick) inklusive eventuella databaser. Se *projekteringsanvisning BIM/CAD-manual* för kompletterande information. Omfattning av relationshandlingar beslutas för specifikt projekt.

8. LAGAR, FÖRORDNINGAR, FÖRESKRIFTER & HANDBÖCKER

Nedan redovisas en generisk sammanställning av de lagar, föreskrifter etc. som är viktiga att beakta i ett projekt. Notera dock att senaste utgåva ska gälla. samt att andra relevanta förekommande lagar, branschregler etc. än nedan listade, ska minst följas.

Hänsyn tas även vad gäller specifika krav från Hyresgästföreningen bl a vad gäller längd på arbetsyta i kök, rumsstorlek etc.

Bygglagstiftningen

- Plan- och bygglagen (PBL)
- Plan- och byggförordningen (PBF) Föreskrifter Boverket

- Boverkets byggregler (BBR)
- Tillgänglighet på allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader, BFS 2011:5 (ALM2) och
- Avhjälpan av enkelt avhjälpbara hinder, BFS 2013:9 (HIN3)
- Lag om klimatdeklaration för byggnader

Övriga föreskrifter och ramverk

- Arbetsmiljölagen, föreskrifter och allmänna råd
- Förordning (2001:526) om de statliga myndigheternas ansvar för genomförande av funktionshinderspolitiken
- Kulturminneslag
- Diskrimineringslag
- Lag om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder
- Miljöbalken, förordningar och föreskrifter

Föreskrifter Arbetsmiljöverket

- Arbetsplatsens utformning (AFS 2020:1)

Övrigt

- AMA HUS
- AMA RA
- Mer Hus
- SSF 200 Inbrottskydd – byggnader och lokaler, stöldskyddsföreningens norm

Handböcker

- Enkelt avhjälpbara hinder
- Riv hindren med tillhörande fördjupningsblad
anm: Riv hindren kommer att ersättas med en annan vägledning

Branschregler

- GVK, Säkra Våtrum
- Säker vatteninstallation
- BKR
- BBV
- MVK

9. PROJEKTERINGSANVISNING

9.1. GESTALTNING

Att tänka på i ett tidigt skede

Ett projekts förutsättningar bestäms redan i ett tidigt skede, därför är det viktigt att klargöra de viktigaste övergripande frågorna redan i projektets inledning. Det är av vikt och relevans att tidigt analysera och klargöra en vägledande gestaltningsidé som berörda konsulter och projektörer bör förhålla sig till och relatera till, från projektets start till färdigställande. I gestaltningsidén ska även ingå en basal och viktig medvetenhet och förståelse av värdet att välja hållbara gestaltningslösningar.

Gestaltningsidén bör stämmas av och vidareutvecklas i respektive skede.

Hela projektgruppen ska förhålla sig till gestaltningsidén genom hela projekteringen och produktion. Arkitekt och landskapsarkitekt ansvarar för att ta fram varsin gestaltningsidé. Omfattningen avgörs från projekt till projekt då många faktorer spelar in.

Gestaltningskoncept

I ett grundläggande gestaltningskoncept är det relevant att ett exteriört och ett interiört perspektiv beaktas när en fastighet gestaltas och projekteras.

Nedanstående redovisade faktorer som påverkar gestaltningen bör beaktas och tas hänsyn till i ett projekt. Värt att påpeka är att ett enskilt projekt är unikt och ska bedömas och hanteras utifrån sina specifika förutsättningar.

Grundförutsättningar att utgå ifrån

Grundläggande frågor att ställa vid projektstart bör vara:

Finns relevanta funktioner, rumskrav, rumssamband eller tekniska krav som ger förutsättningar för projektet. Finns det mer övergripande krav från exempelvis byggnadsnämnden eller specifika krav ställda i detaljplanen som ska tas hänsyn till. Platsens specifika förutsättningar som man måste ta hänsyn till i projektet exempelvis; landskapet, läget och tomten.

Detaljplanens förutsättningar

Varje detaljplan är unik och har platsspecifika förutsättningar. Punkter värt att beakta i detaljplan bör exempelvis vara enligt följande: ändamål, område för bebyggelse, begränsningar för byggnadens form och utbredning- tillåten byggnadshöjd, prickmark, u-område, kulturmärkning, omgivande gator och vägar etc.

Platsens och miljöns förutsättningar

Topografi, är platsen kuperad eller platt, lätt tillgänglig och anpassningsbar eller mer komplex att bearbeta. Platsens storlek, hur bör byggnaden breda ut sig. Sol, vind, klimat, förorenad mark, logistik, entréförhållanden, teknisk infrastruktur, buller, luftföroreningar och så vidare behöver också studeras.

Vilka befintliga träd bör bevaras och hur bör de skyddas under byggtiden. Det tar 30 år innan ett nyplanterat träd bidrar till kolsänkor, biologisk mångfald, skuggning och dagvattenhantering vid skyfall. Därför behöver äldre träd bevaras i så stor utsträckning som möjligt.

Bebyggelseinventering i omgivningen

Typ av byggnader och funktioner, byggnadsskalor, gestaltning, tidsepok, specifika tidstypiska arkitektoniska uttryck, stadsbild och stadssiluett. Kulturminnesvärda objekt. Tillkommande bebyggelse bör förhålla sig till, vända sig till och lyfta befintlig bebyggelse. Inte vända baksidor mot befintlig bebyggelse eller skapa otrygga ytor i utemiljön.

Platsens relation till omgivningen

Närhet till kvalitativa miljöer som gröna stråk, grönområden, park, torg, platser för sociala aktiviteter och tillgänglig service exempelvis handel, vård. Närhet till kommunikationer som buss, tåg och bil. Finns unika förutsättningar att ta vara på.

Placering av byggnad och logistik

Berörda konsulter och discipliner bör både se till helheten och till enskilda detaljer när placering av byggnad och logistik studeras. Funktioner som angöring, parkering för funktionshindrad, omgivande trafik och gator och tomtstorlek, relationen till placering av huvudentré, övriga entréer, cykelparkering, väg, gångstråk, exteriöra trappor/ramper, avstånd interiört i byggnaden. Punkter och funktioner som bör beaktas och tas hänsyn till för en fullgod helhet och välfungerande logistik.

Tomtens och gårdens utformning

Om krav på gård föreligger bör den utformas med fokus på följande faktorer:

Överblick, material, ytskikt, grönytefaktor, dagvatten, sol respektive skugga, samlingsplats, reträttplats, yta för cykelparkering, växtlighet, allergener/växtval, aktiviteter, tillgänglighet, belysning, trygghet, underhåll, plank och övriga inhägnader, snöröjning, markplacerade don in/uteluft.

Se Bilaga *Utemiljöhandboken*

Se Bilaga *Teknisk beskrivning Belysning*

Planlösning

Planlösningar bör utformas för en god inomhusmiljö, ljusinsläpp, rumsindelning, möblerbarhet etc. Hänvisning se Bilaga *Lägenhetsmodell*.

Planlösningar bör utformas för flexibla lokallösningar och framtida hyresgästanpassningar. Exempelvis så bör en lokal kunna omvandlas till bostad vid behov. Många av Rikshems bostadshus har krav på lokaler i markplan.

Byggnadsutformning

En enkel och genomarbetad form på byggnaden bör eftersträvas. Vinklar och vrår bör i möjligaste mån undvikas. En god sammanhållen byggnadsform minskar byggnadens omslutningsarea och gynnar en god energihushållning och ökar möjligheterna att

åstadkomma en lufttät byggnad. Värt att beakta vid gestaltning är hur byggnaden bör upplevas på nära håll, och upplevas på avstånd. Likaså hur byggnaden upplevs ovanifrån, hur taklandskapet utformas med exempelvis huvar, solceller mm. Byggnadens antal våningar, komplementbyggnader, anpassning till omgivande bebyggelse. Gestaltning av ytor i markplan ska genomföras utifrån ett trygghets- och attraktivitetstänk där marklägenheterna inte blir oattraktiva utan ges mervärden i form av tillgång till uteplats, insynsskydd, rumslighet och gröna värden. Lägenheter i direkt anslutning till entréer bör särskilt ses över för att säkerställa trygghet och insynsskydd. Tillträdeskontroll och känsla av privat sfär ska särskilt beaktas.

Teknikutrymmen

Se Projekteringsanvisning *VVS-system*.

Teknikutrymmen ska utformas enligt Projekteringsanvisning *El- och telesystem*.

Det ska även finnas plats för Styr och Fastighets IT.

Plats för Batterilagring skall möjliggöras enligt Bilaga *Teknisk beskrivning Solceller*

Tillgänglighet/frångänglighet

Se Projekteringsanvisning *Tillgänglighet* och Projekteringsanvisning *Brand*.

Akustik

Byggnadens utformning och placering av rum, materialval och detaljer, ljud från verksamhet, ljud från installationer, markbuller, luftbuller, ljud från trafik/inlastning i relation till rum har stor betydelse för akustiken. Det är därför viktigt att se över akustikfrågan redan i ett tidigt skede med hjälp av en akustiker. En förståelse både för detaljen och helheten är viktigt.

Brandskydd

Brandkonsulten bör komma in i ett relativt tidigt skede för att stämma av huvuddragen för en brandtekniskt funktionsduglig byggnad. Frågor att beakta är bland annat dimensionering av stomme, materialanalyser, verksamhetskrav med specifika brandkrav, brandcellsgränser, placering av säker utrymningsplats och frångänglighetsfrågor.

Se även Projekteringsanvisning *Brand*.

Transportsystem

I en byggnad med flera plan är det värt att notera att en hiss och val av tekniskt utförande kan påverka hisstoppens utformning som potentiellt kan bryta genom yttertak och påverka taklandskapet och följaktligen vara bygglovspliktigt.

Byggnadens intryck och upplevelse för en betraktare

Byggnadens volym, fasadens utformning och placering av byggnaden på tomten i förhållande till hur en besökare närmar sig verksamheten påverkar hur man uppfattar byggnadskroppen både visuellt och följaktligen känslomässigt. Fasadmaterial, tak, entréer och detaljer stärker eller försvagar ett intryck och ska utformas noggrant med helhet och hållbarhet i åtanke hos samtliga berörda discipliner. Den mänskliga skalan ska beaktas.

Platsen och byggnaden ska vara trevlig i ögonhöjd på nära avstånd. Levande markplan med social kontroll eftersträvas.

Belysning, tekniska lösningar, materialval samt arkitektonisk utformning bör hjälpa till att minska skadegörelser och bidra till en trevligare miljö och omgivning för en besökare. Byggnadsutformning och eventuell gård ska också bidra till en trygg stadsmiljö.

Interiört ska färgsättning väljas från Bilaga *Lägenhetsmodell*. Om specifikt tema gäller för visst rum/lokal framgår detta av rumsfunktionsprogram. I rum där akustiska krav kan akustikpaneler märkbart bidra till en behagligare och lugnare miljö, och följaktligen en bättre arbetsmiljö.

Belysning

Armatyr och punktbelysning skapar karaktär och kompletterar den allmänna belysningen. Kulör- och materialval påverkar behovet av ljus, både dagsljus och artificiellt. Samspelet mellan material och kulörval samt belysning och armaturval ska beaktas.

Se även Projekteringsanvisning *El- och telesystem* samt Bilaga *Tekniks beskrivning Belysning*.

Varsamhet

Närliggande känsliga miljöer och kulturmärkta byggnader med kulturklassning ska tas hänsyn till i sitt sammanhang. Hur detta specifikt utformas är projektrelaterat.

Återbruk

Med hänsyn till miljö och resursutnyttjande bör även återbruk vägas in i planeringen. Finns det möjlighet att ta tillvara på byggmaterial, utrustning etc. vid en nybyggnation. Förnyelsebara material bör väljas i möjligaste mån för framtida återvinning och möjligt återbruk. Se även Projekteringsanvisning *Hållbarhet*.

Förvaltning

Det är av vikt att beakta förvaltningsskedet. Rikshem är långsiktiga fastighetsägare och det är av största vikt att utformningen av det specifika projektet sker utifrån att det ska vara lätt att förvalta i ett framtida skede. Ex gällande underhåll, drift och skötsel.

9.2. GENERELLA FÖRESKRIFTER

Projektering

Se även Projekteringsanvisning *BIM/CAD manual*.

Tekniska beskrivningar ska uppföras med anslutning till AMA-systemet.

Tillgänglighet

Sakkunnig kommer vid behov att utses i projektet. Till hjälp finns Bilaga *Tillgänglighet*.

Sidoentreprenader

Det kan förekomma sidoentreprenader, t.ex. fiberanslutning samt lägenhetssensorer. Vid projektering ska hänsyn tas till kommande sidoentreprenader. Förekomst av, samt information rörande, sidoentreprenad framgår av respektive projekts AF-del.

Energi

Solceller på yttertak. För utförande, se Bilaga [Tekniks beskrivning Solceller](#).

Se Projekteringsanvisning [Energi](#)

Miljö & klimat

Se Projekteringsanvisning [Hållbarhet](#)

Miljöinventering

Se Projekteringsanvisning [Hållbarhet](#)

Miljöcertifiering miljöbyggnad vid nybyggnad

Se Bilaga [Miljöbyggnad](#)

Rutin för miljöbedömning av produkter och varor

Byggvarubedömningen (BVB) ska användas.

Se Projekteringsanvisning [Hållbarhet](#)

Tekniska system

Tekniska system ska utformas utefter följande allmänna krav:

- Enkla system (beprövade systemlösningar)
- Låga livscykelkostnader
- God servicetillgänglighet

Nätverk

Nätverk för lås samt för Styr- och övervakningssystem. Se Projekteringsanvisning [Rikshem Styr- och övervakningssystem v. 2.0](#). Se även Bilaga [Strategi och regelverk för tillträde på Rikshem](#)

Standardnivåer

Standardnivå fastställs i förstudieskede.

För nybyggnadsprojekt, se även Bilaga [Lägenhetsmodell](#).

Tillval

Tillval hanteras i respektive standardnivå. Se Bilaga [Lägenhetsmodell](#).

Avfallshantering

Se Projekteringsanvisning [Hållbarhet](#).

Beslut om sopsugningsanläggning tas i tidigt skede.

Skyltning

Respektive fackområde (VS, el, mark mm) ansvarar för skyltning av egna ledningar i mark. Skylt monteras i första hand på fastighetens hussockel, om detta inte är genomförbart monteras skylt i samråd med Rikshems projektansvarig. Montage av skyltar anpassas efter förutsättningar, t.ex. kan skyltar limmas och popnitas på plåt alternativt limmas och skruvas på trä.

Övrig skyltning

Arkitekt ska ta fram ett objektsspecifikt skyltprogram som följer *Rikshems skyltprogram* (<https://workpile.se/login>, Tittarbehörighet: Användarnamn: kommunikation@rikshem.se och lösenord: Rikshemskyltar2023.).

Områdesnumrering och fastighetsbeteckning

Levereras av Rikshem. Uppgiften inhämtas av Rikshems projektansvarig. Arkitekten fyller i blankett vilken erhålls från Rikshem. Se även projekteringsanvisning *BIM/CAD manual*.

Numrering av lägenheter

Numrering av lägenheter ska ske på 2 sätt:

- Officiellt lägenhetsnummer för folkbokföringen enligt Lantmäteriet.
- Lägenhetsnumren ska anges med fyra siffror, varav de två första anger våningsplan och de två sista lägenhetens läge inom våningsplanet. Numrering av våningsplan börjar med siffran 10 på entréplanet. Våningsplanen ovanför entréplanet numreras med 11, 12 och så vidare, och våningsplanen under entréplanet numreras nedåt med 09, 08 och så vidare. Numreringen inom ett våningsplan börjar, när man kommer till våningsplanet nerifrån, med 01 vid den bostadslägenhet som ligger till vänster om trappan och fortsätter medsols. Nummer ska reserveras för lokaler och andra utrymmen som kan komma att byggas om till bostadslägenheter.

Uppgiften inlämnas och godkänns av kommunal förvaltning som hanterar frågor om boende och byggande.

Rikshems interna numrering se Bilaga *Rikshem nya objektsnummer*.

Notera: I projekt där uppförande av nya byggnader sker på befintliga fastigheter måste särskild hänsyn ske till befintlig nummersättning. Förrädsnumrering ska följa lägenhetsnumrering.

Märkning av installationer

Handlingar

Projektörernas uppdrag kommer att klargöras i samband med att uppdragsbekräftelser upprättas.

SIS Bygghandlingar ska följas. Förenklade handlingar kan dock accepteras vid mindre projekt, beslut tas av projektansvarig.

Bygghandlingar vid utförandeentreprenad

Bygghandlingar utförs av projektets projekteringsgrupp i enlighet med respektive konsultuppdrag.

Bygghandlingar vid totalentreprenad

Bygghandlingar utförs av totalentreprenörens projekteringsgrupp och ska i princip följa Lantmäteriets klassning, SIS Bygghandlingar och Svensk teknik designs uppdragsbeskrivningar:

- Arkitektens uppdrag, omfattning och redovisningsnivå
- Byggkonstruktörens uppdrag, omfattning och redovisningsnivå
- Geokonsultens uppdrag, omfattning och redovisningsnivå
- Installationskonsultens uppdrag
- VVS, omfattning och redovisningsnivå
- Installationskonsultens uppdrag
- EL, omfattning och redovisningsnivå

Arkitekt

För Arkitekten gäller även att entreprenören tillhandahåller Rikshems uppdaterad ytsammanställning visandes BOA, LOA, Atemp m m.

Bygghandlingar för solcellsanläggningar

Se Bilaga *Teknisk beskrivning Solceller*.

Underlag för relationshandlingar vid utförandeentreprenad

Entreprenören/entreprenörerna tillhandahåller underlag för relationsritningar. Fullständiga och av ansvarig arbetsledare godkända och signerade underlag ska överlämnas till Rikshems projektansvarige. Tidpunkt för överlämning regleras i AF-del.

Ändringar utförs med markeringar på en komplett omgång av senaste gällande bygghandlingar/arbetsritningar i pdf.

Projektets projekteringsgrupp utför sedan relationshandlingar.

Relationshandlingar vid totalentreprenad

Utförs av totalentreprenörens projekteringsgrupp

Relationshandlingar ska upprättas fullt färdiga och före slutbesiktning överlämnas till Rikshems projektansvarige. Relationshandlingar ska godkännas av projektansvarige innan slutbesiktning utförs. Tidpunkt för överlämning regleras i AF-del.

Drift- och underhållsinstruktioner (DU-pärmar)

Generellt

Se Bilaga *Drift- och Underhåll instruktion*.

Antal DU-instruktioner (pärmar respektive digitalt) framgår av projektets AF-del.

Entreprenören överlämnar DU-pärmar till Rikshems projektansvarige. Överlämnande ska ske senast två veckor innan slutbesiktning.

9.3. NYBYGGNAD

Dessa projekteringsanvisningar anpassas för varje projekt

0 SAMMANSATTA BYGGDELAR OCH INSTALLATIONSSYSTEM

01 SAMMANSATTA BYGGDELAR

01.5 Sammansatta byggdelar i hus

Kravställande

Övergripande föreskrifter som gäller alla projektörer finns att läsa i Handling i 9.2 GENERELLA FÖRESKRIFTER.

Tidiga skeden

Vid utformning av program för respektive projekt ska

Toleranser

Där AMA anger olika toleranser ska klass A gälla för detta projekt.
För garage, källare och liknande utrymmen gäller dock klass B.

Material- och utförandeföreskrifter

Beträffande material och utförandeföreskrifter gäller senaste AMA, dessa projekteringsanvisningar och i förekommande fall leverantörens anvisningar.
Där särskilt fabrikat anges gäller alltid att likvärdigt material godtas efter godkännande av Rikshems projektansvarige.

Utformning av bostäder

Fri rumshöjd i lägenheter ska vara minst 2,4 m.
Fri höjd i utrymmen för service och mindre passage ska vara minimum 2,1 m.
För tvättstugors utformning, anpassas efter respektive projekt.

Lokaler

Fri rumshöjd i lokaler ska tillgodose tilltänkt lokals verksamhetskrav. Fri rumshöjd stäms av mot bestämmelser i detaljplan för berört projekt.

Bilplatser

P-platser projekteras med mått enligt SS 50150.

Tillgänglighet

Se huvuddokument Generella föreskrifter, avsnitt 9.2.

Brandskydd

Sakkunnig kommer att utses i varje projekt.
Se projekteringsanvisning *Brand*.

Energi, lufttäthet m.m.

Se Projekteringsanvisning *Energi*.

Lufttäthet t ex: Luftläckage provas i enlighet med SS EN 13829 enligt

Projektets målsättning. Läckflödet ska redovisas som både övertryck och undertryck

Ljud

Bostadsbyggnadens ljudklass, ska vara minst ljudklass C med avsteget att tyst rum i bostaden ej behöver uppfyllas. Dock skall projektet klara minst silver för indikator 6 Ljud Miljöbyggnad 4.0.

Ljudisolering av våtrum/wc samt köksvägg i ljudklass R'w 35 dB avgörs av

Rikshem i respektive projekt.

Ljudprovning ska ingå i entreprenaden. Omfattning bestäms i resp. projekt.

Fuktsäkerhet

Under projektering av systemhandlingar ska fuktsäkerhetsprojektering utföras och dokumenteras i en fuktsäkerhetsbeskrivning. Samordnas med fuktsäkerhetssakkunnig. Se även Miljöbyggnad (senast gällande version), ByggaF och Projekteringsanvisning *Hållbarhet*

Fogar

Alternativa lösningar där fogmassor kan utelämnas ska eftersträvas.

Kontroll

I teknisk beskrivning anges kontroll för:

- Lufttäthet
- Vattentäthet
- Relativ fuktighet och fuktkvoter
- Termisk isolering
- Ljudisolering
- Radon
- Brandskyddsmålning
- Övrig projektspecifik kontroll

Som vägledning vid föreskrivande av kontroll används Projekteringsanvisning *Energi*.

Projektets fuktskyddsbeskrivning.

Vid Miljöbyggnad ska samordning med projektets miljöbyggnadssamordnare ske. Se Projekteringsanvisning *Hållbarhet*.

Relationshandlingar m m

Vid totalentreprenader ska entreprenören tillhandahålla relationshandlingar enligt Projekteringsanvisning *BIM/CAD manual*.

Vid utförandeentreprenader ska entreprenören tillhandahålla underlag för relationshandlingar. Se kapitel Generella föreskrifter 9.2

Drift- och underhållsinstruktioner

Se kapitel GENERELLA FÖRESKRIFTER 9.2.

1 UNDERGRUND, UNDERBYGGNAD, SKYDDANDE LAGER I MARK, GRUNDKONSTRUKTIONER OCH STÖDKONSTRUKTIONER

15 GRUNDKONSTRUKTIONER

En geoteknisk undersökning utförs tidigt i varje projekt. Det är av stor vikt att tidigt i projekteringen fastställa grundläggningsmetod, radonskydd, etc.

15.A Sammansatta grundkonstruktioner

Garage

Garagegolv ovan mark utförs i första hand av asfalt.

Garagegolv under mark ska utföras av betong. Betongen ska då vara anläggningsbetong 40/50. Detta för att motverka vägsaltets nedbrytning av betongen.

I garage ska även väggar och pelare gjutas med anläggningsbetong 40/50 för att motverka vägsaltets nedbrytning av betongen.

Betonggolv och nedre del av väggar och pelare kan dessutom kompletteras med silanimpregnering med crème.

15.S Grundkonstruktioner för hus

Grundläggning ska anpassas för att säkerställa att radonvärdet är under det godkända referensvärdet enligt BBR. Kapillärbrytande skikt och värmeisolering ska beaktas.

Samtliga genomföringar i bottenplatta samt källarväggar måste utföras gas och vattentäta.

15.SG Grundplattor, hela

15.SG/11 Grundplattor, hela – platsgjuten betong

Golvfall, brunnar, rännor m m, se 27.F.

Golvbjälklag ska ha erforderlig tjocklek för infästning av stålfundament i tvättstugor.

15.SU Kompletteringar i grundkonstruktion

Länkplattor av armerad frostbeständig betong installeras vid entréer mellan fast grundlagt hus och omgivande mark med sättningsbenägenhet.

2 BÄRVERK

27 BÄRVERK I HUSSTOMME

Stomsystem väljs projektspecifikt.

I varje projekt utreds möjligheten att använda betong med lägre klimatpåverkan.

Se även krav för att uppnå silver för indikator 4 Miljöbyggnad 4.0.

Beslutas av den projektansvarige.

Alternativa stomsystem utreds och godkänns av Rikshem.

Golv, väggar och pelare i garage, se 15.A.

Betongkonstruktioner exponerade utomhus

För betongkonstruktioner exponerade utomhus ska stor vikt läggas vid val av betongkvalitet, VCT-tal och täckande betongskikt.

27.B Stominnerväggar

Lägenhetsskiljande innerväggar ska i första hand utföras av betong.

27.D Pelarstommar

Bärande pelare utförs av betong eller stål

27.E Balkstommar

Bärande balkar utförs av betong eller stål.

27.F Stombjälklag

Bjälklag utförs av betong, i första hand som plattbärlag (filigran).

Bjälklag som gränsar mot ouppvärmat/kallt utrymme t.ex. mot indragna portiker/entréer ska isoleras mot den kalla sidan.

Vid HDF-bjälklag ska en borrhplan upprättas av konstruktören för att undvika kvarstående vatten.

Golvbjälklag ska ha erforderlig tjocklek för infästning av stålfundament i tvättstugor.

Golvfall generellt

Golvfall ska uppfylla krav enl. BKR (Boverkets konstruktionsregler) och BBV (Byggkeramikrådets branschregler för våtrum)

Fall samt ursparningar utförs i stombetongen.

Bakfall får aldrig förekomma.

Golvfall i badrum

Se punkt "golvfall generellt"

Golvnivån i badrummet innanför tröskel ska vara lika anslutande golv utanför tröskel.

Golvfall i duschrum och wc med dusch

Se punkt "golvfall generellt"

Golvnivån i rummet innanför tröskel ska vara lika anslutande golv utanför tröskel.

Golvfall i tvättstugor

Se punkt "golvfall generellt"

Golvfall, rännor m m i garage

Golvrännor/-brunnar i garage utförs normalt som:

- utvändig ränna i nedförsbacke vid port

- invändiga avdunsningsrännor med körbara galler placerade i lågpunkter
- Krav på olje- och bensinavskiljare utreds i varje projekt
- Notera att garagestädning sker med maskinsopning.

Fall utförs mot brunnar och rännor.

Golvfall i teknikutrymmen, miljörum, rullstolsrum o d

Se punkt "golvfall generellt"

Golvnivå

Golvnivån bör vara i samma nivå på båda sidor trösklar. Tillgänglighet bör också beaktas och får inte försämrats. Vid behov rådgör med utsedd tillgänglighetssakkunnig i specifikt projekt.

27.G Yttertaks- och ytterbjälklagsstommar

Ytterbjälklag utförs i betong.

Yttertaket ska utföras med fackverkstakstolar av trä/eller stål med uppstolpad stomme.

27.H Kompletterande bärverk i husstomme

27.HB Trappstommar i husstomme

Trappstommar ska vara av betong. Se även 45.CB.

27.HC Balkongstommar i husstomme

Balkongstommar utförs i första hand av fabriktillverkade vitpigmenterade betongelement. Alternativt utförs de med platsgjuten betong med vitmålad undersida eller om dagsljusberäkningen så tillåter med omålad betonggrå undersida.

Betongplattorna ska utföras med täckande betongskikt om minst:

- 40 mm vid framkant och dropplist
- 30 mm på över- och undersida

27.HF Schaktstommar i husstomme

27.HFB Hisschaktstommar i husstomme

Hissgropar ska utföras med vattentät betong.

För upplysning om hisschaktens mått kontaktas ramavtalsupphandlad hissleverantör.

Beakta nya direktiv på att stegen måste ha ett djup på minst 150 mm mot vägg. Detta medför att schakten måste göras bredare för att man ska kunna ha fast stege.

Samordna med hissleverantör.

4 RUMSBILDANDE BYGGDELAR, HUSKOMPLETTERINGAR, YTSKIKT OCH RUMSKOMPLETTERINGAR

Tropiska träslag

Tropiska träslag ska undvikas. Om dessa ändå föreskrivs ska de vara FSC-märkta.

Ytbehandling med nickel

För varje projekt provas om förnicklade trycken, beslag, VVS-armaturer etc. bör, med hänsyn till nickelallergier, ersättas med annan ytbehandling.

Låsschema

Se Bilaga *Rikshem passageanvisning*.

41 KLIMATSKILJANDE DELAR OCH KOMPLETTERINGAR I YTTERTAK OCH YTTERBJÄLKLAG

41.A Sammansatta klimatskiljande delar och kompletteringar i yttertak och ytterbjälklag

Låglutande tak med invändig takavvattning får ej utföras.

Hus ska utföras med takfot på minst 200 mm. Takfotens undersida målas med högklassig, väderbeständig färg.

41.C Ytterklimatskärmar i yttertak och ytterbjälklag

Takmaterial bestäms i detaljplan och utförs i första hand med tätskiktsmatta alternativt plåt.

Tegel/betongpannor kan förekomma i enskilda projekt.

Takplåt får inte utföras av kopparplåt eller obelagd zinkplåt.

Tätskiktsmatta ska vara av SBS-modifierad bitumen.

Tätskiktssystem ska uppfylla kraven enligt Riktlinjer för taktäckningar på yttertak och ytterbjälklag från AB Tätskiktsgarantier i Norden.

Anvisningar för utförande enligt Riktlinjer för taktäckningar på yttertak och ytterbjälklag från AB Tätskiktsgarantier i Norden ska följas.

Underlag ska vara 23 mm underlagsspont med underlagspapp/vattenavledande underlag.

Vegetationstak

Där vegetationstak förekommer utförs taket lutning med en lutning på minst 1:60 (ca 2 %). Maximal lutning på vegetationstak är 1:3. Tätskikt utförs av tätskiktsmatta med 2-lagstäckning.

41.D Innerklimatskärmar i yttertak och ytterbjälklag

Isolering utförs med 0,2 PE-folie, 100 mm hård mineralullsskiva på vindsbjälklag. Kompletteras med minst 400 mm lösull av cellulosa eller glasfiber.

Tak ska vara inspektionsbara och försedda med 600 mm breda brädgångar av t.ex. 23 mm underlagsspont.

41.E Öppningskompletteringar i yttertak och ytterbjälklag

41.EF Brandgasventilatorer

Brandgasventilatorer ska vara motorstyrda och styras med automatik från entréplan.

Infällt skåp med lås som öppnas med brandkårsnyckel.

Brandgasventilatorer från garage ska placeras så att risken för skador/nedsmutsning av fasader och lägenheter undviks.

Brandgasventilatorer Se [Projekteringsanvisningar Rikshem Styr- och övervakningssystem v.2.0](#).

41.EG Takluckor

Nya takluckor ska vara försedda med chanergångjärn med uppställningsspärr fastsatta med genomgående bult med tätningsbrickor och ledbeslag för låsning med karbinhake. Karbinhaken ska fästas i sargen med kedja.

Takluckor ska i första hand öppnas åt sidan.

Takluckor dimensioneras med hänsyn tagen till att den lätt ska kunna öppnas och stängas av en person.

Underlättande av öppning med hjälp av gasfjädrar ska i största möjliga mån undvikas.

Se även 41.FE.

41.F Kompletteringar till yttertak och ytterbjälklag

Plåtdetaljer på yttertak samt takavvattning får inte utföras av kopparplåt eller obelagd zinkplåt.

All plåt till kompletteringar ska ha beläggning av High-Build-polyester alternativt beläggning som bygger på biobaserad teknik (BT).

Utlopp till tak och dylikt

Förberedande kanalisation ut på tak utförs för ledningar för värmekabel till takavvattning och mobilförstärkning. Vid flera trapphus placeras utlopp så centralt på huskroppen som möjligt.

Förstärkning för antennfäste utförs i anslutning till ledningsutloppet.

41.FB Utvändiga avvattningssystem från yttertak och ytterbjälklag

Takavvattning ska i första hand utföras med halvrunda hängrännor och utvändiga cirkulära stuprör.

Av estetiska skäl kan andra former av rännor förekomma. Dessa ska i så fall godkännas av Rikshem.

Hängrännor och stuprör utförs av lackad förzinkad stålplåt. Ytbeläggning ska vara av typen High-built polyester alternativt beläggning som bygger på biobaserad teknik (BT).

Vid utsatta marklägen ska stuprör vara s.k. vandالرör av 2,0 mm plåt, höjd 2 m.

Vid låga hus ska behovet av självrensande lövsil beaktas.

Vid utformning av avvattning i närheten av entréer ska hänsyn tas till halkrisk för passerande, fuktproblem vid entréportar m m.

41.FC Invändiga avvattningssystem från yttertak och ytterbjälklag

Får ej förekomma.

41.FD Säkerhetsanordningar på yttertak och ytterbjälklag

Alla säkerhetsanordningar på yttertak ska följa Taksäkerhetskommitténs Branschstandard. Detta gäller även komplementbyggnader.

Vid projektering av yttertakets säkerhetsanordningar ska takets samtliga delar och installationer som har behov av skötsel förses med taksäkerhet i den omfattning att de kan nås via yttertaket oberoende av årstid och väderläge.

Tillträde till ventilationsaggregat på yttertak som kräver återkommande servicebesök flera ggr per år ska kunna ske på ett sådant sätt att personlig fallskyddsutrustning ej behövs.

Taksäkerhetsanordningar ska förses med vajer för kontinuerlig inkoppling av personlig fallskyddsutrustning.

Vid taktäckning av plåt med hängränna ska snörasskydd av typ profildurk med israstapp användas. Övriga snörasskydd utförs normalt med 3 räckesföljare (om solceller monteras på tak kan högre snörasskydd vara nödvändigt)

Vid tätskikt av enkupiga takpannor ska snörasskydd kompletteras med israstapp i dalar ovan entréer och hårdgjorda ytor.

Taksäkerhetsanordningar ska utföras i korrosivitetsklass C3.

41.FE Tillträdesanordningar på yttertak och ytterbjälklag

Tillträdesleder till yttertak ska följa Taksäkerhetskommitténs Branschstandard.

Tillträde till vind

Tillträde till vind ska om möjligt hand utföras i trapphusen via trapplöp och dörr till vind.

41.Z Övriga klimatskiljande delar och kompletteringar i yttertak och ytterbjälklag

Övriga anordningar/tekniska huvar etc. samordnas med takets färgsättning.

42 KLIMATSKILJANDE DELAR OCH KOMPLETTERINGAR I YTTERVÄGG

42.A Sammansatta klimatskiljande delar och kompletteringar i yttervägg

Ytterväggar och fasader utförs i enlighet med objektets förutsättningar och i samråd med Rikshem.

Utfackningsväggar ska utföras i slitsade stålreglar med acceptans för träreglar för infästning av fönstersnickerier/balkongdörrar samt radiatorer.

42.B Ytterklimatskärmar i yttervägg

Fasadmaterial

Val av fasadmaterial avgörs i detaljplanearbetet.

Fasadmaterial ska uppfylla de projektspecifika krav som ställs i respektive projekt.

Råd och anvisningar av utförande inhämtas av projektören vid val av fasadmaterial från tillverkaren/leverantören.

Vid användande av puts på isolering gäller tjockputs med en tjocklek på 12 till 18 mm på mineralull. Stor vikt ska läggas vid att finna lösningar med god tålighet för utsatta delar vid entréer, portiker och dylikt.

Tunnputssystem på skiva typ Sto-Ventec eller likvärdigt. Tunnputssystem på enstegsväggar får inte utföras.

Likaså ska stor omsorg läggas ned på vattenavvisande funktioner vid anslutande byggdelar/detaljer t.ex. fönsterbleck, balkonger, stuprörsinfästningar m.m. Utförs enligt AMA Hus

Förstärkningar ska utföras för tänkta/möjliga skyltar, markiser, belysning och dylikt. Fasad ska förstärkas (förberedas) för skärmtak även där dessa inte byggs. Förstärkningar utförs på erforderligt vis anpassat efter rådande förutsättningar.

Utvändig målning på betong och cementputs

Vid målning på betong ska karbonatiseringsbromsande, diffusionsöppen akrylatfärg föreskrivas.

Samma färgtyp bör användas vid målning på cementputs.

Klotterskydd

Utsatta fasadytor kan behöva klotterskyddas. Omfattning prövas från fall till fall. Beslutas av Rikshems projektansvarige.

Vid val av typ av klotterskydd ska först projektansvarige kontaktas för vidare dialog med förvaltare. Klotterskyddens påverkan på fasadmaterialen t.ex. med avseende på frostbeständighet, garantier m m beaktas.

42.C Innerklimatskärmar i yttervägg

Yttervägg mot badrum

Yttervägg mot badrum ska ha perforerade stålreglar. Plywood ersätts med oorganiskt material.

I våtzon 1 ska skivor vara våtrumsskiva, för krav på våtrumsskiva hänvisas till säker vatten.

För infästningar i badrumsväggar gäller föreskrift under 43.C.

I badrum utförs översida fönsterbröstning med minst 30 graders lutning.

42.D Öppningskompletteringar i yttervägg

Vägledande råd för U-värden etc. framgår av projekteringsanvisning *Energi*.

Glas

Glasning utförs enligt MTK:s anvisning

Drevning och tätning

Drevning och tätning av fönster ska utföras med tätningsremсор av mineralull samt fogmassa på insidan.

Tätning under balkongdörrar ska utföras och redovisas i handling. Se även figur JTB.524/1 i AMA Hus.

Beslagning

Se Bilaga *Strategi och regelverk för tillträde på Rikshem* och i samråd med låssmed.

För passerkontrollsystem, se Bilaga *Strategi och regelverk på Rikshem*.

Entrépartier

Entrépartier ska utföras av ek, stål eller stål med ekträinlägg.

Projektansvarig beslutar om aluminiumpartier ska användas.

Eventuell inglasning ska ej avslutas lägre än 40 cm från golv.

Entrépartier av ek ska förses med sparkplåt.

Fönster och fönsterdörrar

Fönster och fönsterdörrar ska vara kopplade med ytterbåge av aluminium och innerbåge av täckmålat trä. Karm utförs av täckmålat trä med aluminiumbeklädning.

Fönster i badrum ska vid utsatt placering (i våtzon 1) vara utfört helt i aluminium.

Fönster och fönsterdörrar. U-värden, G- och LT värden ska väljas för att uppnå erforderliga nivåer för Solvärmelast och dagsljuskrav.

Mötesbågar får ej förekomma.

Fönster som inte är spröjsade eller delade bör utföras pivåhängda.

Fönster och fönsterdörrar i markplan ska utföras extra förstärkta mot inbrott.

Trösklar till fönsterdörrar ska vara av ek.

Persienner

Förekomst av persienner beslutas av Rikshems projektansvarige.

Vid förekomst ska persienner vara ljusa vilket ska föreskrivas i all teknisk information till brukare och i Drift- o Skötsel-pärmen.

Tätningslister

Vid nyproduktion kan både silikon- och EPDM-gummilist användas.

Textillister ska inte användas.

Skyltfönster med tillhörande entrépartier

Fasta glas i markplan monteras utifrån samt limmas med butyl- eller silikonlim.

Lägenhetsytterdörrar

Lägenhetsdörrar ska vara i motståndsklass RC 3 enligt SS-ENV 1627:2011 alternativt enligt Rikshem. Säkerhetsklassen ska uppfyllas med endast ett godkänt låshus monterat,

Lägenhetsdörrar utförs med beslagning i erforderlig omfattning enl. projekterade handlingar.

Brandklassning enligt brandskyddsbeskrivning.

Tröskel av massiv ek.

Ytterdörrar av stål

Ytterdörrar ska vara varmförzinkade och målade i lägst korrosivitetsklass C3.

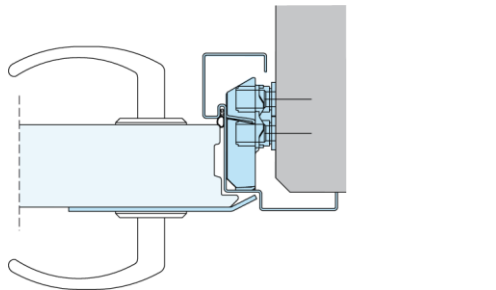
Dörrar bör även utföras industriellt färdigmålade.

Dörrar ska uppfylla RC 3 enligt SS ENV 1627:2011.

Dörrar ska ha foderbildande karm utvändigt (på angreppssidan) vilket ska redovisas på uppställningsritningen.

Dörrar ska även vara försedda med brytskydd och cylinderskydd.

Brytskydd ska vara Daloc eller likvärdigt, se bild nedan.

Cylinderskyddet ska vara dold infästning typ NoWay låsskydd eller likvärdigt.

Ytterdörrar till miljörum utförs som pardörrar.

Ståldörrar bör ha foderbildande karm i omfattning som redovisas på uppställningsritning.

Ytterdörrar till fristående tvättstugor ska utföras med modulmättet 10M.

Garageportar

Garageport ska vara motormanövrerad sidogående vikport av standardtyp,

Öppning både utifrån och inifrån. Automatisk stängning med slingor vid in- och utfart.

Principen för slingorna är:

- Närvaroslinga, både inne och ute
- Säkerhetsslinga, Slingan ska ligga intill port både på in- och utsida. Utbredning av säkerhetsslingorna måste studeras för varje projekt så att risk för skada på bilarna undviks. Placering av säkerhetsslingor ska redovisas på ritning i förfrågningsunderlaget
- I gynnsamma fall bör säkerhetsslinga och närvaroslinga utföras gemensamt.
- I övrigt se Projekteringsanvisning [El - och telesystem](#).

Porthöjd: minst 2,10 m men bör vara högre vid takhöjder över 2,20 m.

På fasad intill porten monteras roterande varningsljus för fordon, vilket styrs från porten.

Gångdörr vid garageport

Garageport till flerbilsgarage ska kompletteras med separat gångdörr som i första hand placeras vid sidan om garageporten. Gångdörr i garageporten ska alltså undvikas.

Varningsskyltar vid port, se *Rikshems skyltprogram* (<https://workpile.se/login>,
Tittarbehörighet: Användarnamn: kommunikation@rikshem.se och lösenord:
Rikshemskyltar2023) och enligt projektansvarige.

42.E Ytterväggskompletteringar i yttervägg

Galler; fallskydd och dylikt

Generellt gäller att galler ska undvikas.

Från fall till fall prövas vilka källarfönster som bör förses med galler. Förstärkning av källarfönster ska utföras efter rådande förutsättningar.

Vid fönster med låg bröstningshöjd uppmärksammas att skydd mot fall tillgodoses t.ex. med räcke utanför fönster.

Fönsterbleck, droppbleck, listbeslag och dylikt

Ska utföras av varmförzinkad stålplåt med beläggning av High-Build-polyester alternativt beläggning som bygger på biobaserad teknik (BT).

Fönsterbänkar m m

Fönster ska förses med fönsterbänkar av polerad grå kalksten med tjocklek om minst 25 mm i allmänna utrymmen.

Konsoler till fönsterbänkar ska vara justerbara.

Beakta vid utförande av utkragning fönsterbänk från insida vägg och mått mellan fönsterbänkar att värme från radiator når fönstren.

43 INRE RUMSBILDANDE BYGGDELAR

43.C Innerväggar (ej stominnerväggar) och öppningskompletteringar

43.CB Innerväggar (ej stominnerväggar)

Väggar i allmänna utrymmen t ex entréer, trapphus, tvättstugor och miljörum ska motstå mekanisk åverkan.

Lägenhetsskiljande väggar utförs av betong om inte vald stomtyp förutsätter annan väggtyp.

Väggar kring hisschakt och hissmaskinrum ska vara av betong.

Icke bärande innerväggar ska utföras av gipsskivor på stommar av stålplåtsreglar (normalt 70 mm).

Gipsskivor ska vara högst 900 mm breda och monteras på regelstomme med c-avstånd högst 450 mm.

Skivor till underlag för vattentät väggbeklädnad ska vara våtrumsskiva av typ som är godkänd enligt BBV.

Innerväggar i våtrum skall uppfylla branschstandard enligt Säkert Vatten.

Förstärkning ska uppsättas bakom tvättställ och väggmonterad inredning. Alternativt utförs ett inre lag av 12 mm plywoodskivor i samtliga väggar kring badrum, samt anvisad plats för TV.

För hatthylla och radiatorer ska väggar förstärkas genom ett inre lag av plywood eller stålplåtsskivor.

I våtzon 1 ska infästningar utföras enligt Branschregler Säker Vatteninstallation.

I miljörum, cykelrum förses lättväggens yttersta lag med fibercementskiva eller annan cementbaserad skiva. Miljörum ska förses med avbärarlistor.

Lägenhetsförrådsväggar

Väggar i lägenhetsförråd utförs av monteringsfärdiga element av ståltrådsnät på stålstomme, typ fabrikat Troax eller likvärdigt.

Förrådsskyltar popnitas fast på förrådsvägg och ska märkas med lägenhetsnummer enligt Rikshems kontraktsnummer mot hyresgästen.

Väggar ska målas i ljus färg

Nätväggar avslutas 150 mm från tak. Vid förhöjd takhöjd (takhöjd över 2400mm) anpassas höjd på avslut i samråd med Rikshem.

Skyddsväggar i garage

I garage ska apparatskåp och likvärdiga tekniska installationer förses med extra inbrottsskyddande åtgärder, t.ex. kringbyggas med plåtväggar eller galler.

43.CC Öppningskompletteringar i innervägg

Dörrstoppare ska monteras. Montering på sockel eller vägg.

Beslagning

För passerkontrollsystem Se Bilaga *Strategi och regelverk för tillträde på Rikshem*.

Glas

Glasning utförs enligt Bilaga *Miljöbyggnad*.

Lägenhetsytterdörrar

Lägenhetsdörrar ska vara i motståndsklass RC 3 enligt SS-ENV 1627:2011 alternativt enligt Rikshem. Säkerhetsklassen ska uppfyllas med endast ett godkänt låshus monterat, Lägenhetsdörrar utförs med beslagning i erforderlig omfattning enl. projekterade handlingar.

Brandklassning enligt brandskyddsbeskrivning.

Tröskel av massiv ek.

Beslagning tillhandahållna nyckeltuber

Val av utförande beslutas i varje enskilt projekt med hänsyn till dess specifika förutsättningar.

Projektansvarig beslutar om det i projekt ska användas nyckeltub så ska lägenhetsdörrar levereras förbörade från fabrik för nyckeltub.

Alternativt utförs lägenhetsdörrar med lås & trycke med serviceläge.

Dörrar inom lägenheter

Dörrar ska vara lätta dörrar av trä om ej speciella krav ställs. Dörrar ska ha gradade hörn och kanter och vara industriellt täckmålade.

Samtliga kanter på dörrbladet ska vara målade.

Trösklar mellan rum bör utföras som låg tröskel med fasad kant. Badrum ska utföras med tröskel.

Ståldörrar inom gemensamma utrymmen

Dörrar till bostadskomplement, tekniska utrymmen, förråd, hantverksförråd o d ska vara av stål och uppfylla Motståndsklass 3 enligt SS-ENV 1627:2011.

Dörrar med brandkrav ska vara typgodkända.

Vid sektionering av källare utan brandskydd och med behov av insyn föreskrivs stålgrind lika källarförrådsväggar av typ som är testad och godkänd enligt SSF:s norm för inbrottsskyddande förrådsinredning.

Vid sektionering av källare med brandkrav och med behov av insyn föreskrivs vägg, dörr samt glasning med erforderliga brand och utrymningskrav, projekteras i samråd med berörda konsulter samt projektspecifika förutsättningar.

Innerdörrar ska levereras rostskyddsgrundmålade minst 40 mym.

Behovet av glasöppning ur trygghetssynpunkt ska beaktas för dörrar till gemensamma utrymmen. Dörrar till miljörum ska förses med glasöppning.

Källar- och vindsgångar ska vara sektionerade och kunna tillträdestyras.

Trädörrar inom gemensamma utrymmen

Dörrar ska vara industriellt täckmålade.

Samtliga kanter på dörrbladet ska vara målade. Trösklar ska där sådana erfordras vara av ek.

Dörrar till tvättstugor ska utföras med modulmättet 10M och ska vara försedda med glasöppning.

Behovet av glasöppning ur trygghetssynpunkt ska beaktas för övriga dörrar till gemensamma utrymmen.

Foderlister

Samtliga foder ska geras.

43.D Bjälklagsöverbyggnader och öppningskompletteringar

43.DB Golv

Golvfall, se 27.F.

Stålglättad betong utförs bl a i städrum, fastighetsförråd, källare, vindar, garage och hissgröp m fl utrymmen. Se målningsbeskrivning.

43.DC Undergolv

Golvfall, se 27.F.

Betonggolv som ska beläggas med plastmattor och parkett stålglättas i samband med gjutningen.

Betonggolv ska uttorkas så att den relativa fuktigheten i golv inte överstiger 85 % då golvbeläggning eller målning ska utföras.

43.E Innertak

Vid lägenheter ovanför allmänt utrymme (tvättstugor, miljörum, entréer m m) ska akustiska åtgärder utföras i taket. Akustikputs undviks.

43.Z Övriga inre rumsbildande byggdelar

Hörnskydd

Hörnskydd av rostfri stålplåt ska monteras 1,5 m upp från golv på hörn i tvättstuga.

Hörnskydd av trä ska monteras på utsatta hörn och monteras från golv till tak i lägenhet och lokal. I lägenheter accepteras infällda (inspacklade) hörnskydd i plast som alternativ.

Hörnskydd i trapphus och allmänna utrymmen utformas estetiskt och funktionellt med hänsyn till övrig INGSANVISNING i lokalen.

Påkörningsskydd

Påkörningsskydd ska monteras i garage och andra av fordon trafikerade ställen kring utsatta friliggande installationer.

44 INVÄNDIGA YTSKIKT

Se Bilaga *Lägenhetsmodell* - Standardnivåer

44.B Ytskikt på golv och trappor

Byggstädning av cementmosaik/naturstensgolv och -trappor ska utföras med varmt vatten och klickskrapa. Inga rengöringsmedel får användas.

Nollställning och skyddsbehandling utförs av entreprenör.

44.BB Ytskikt på golv

Vid golv på platta på mark beaktas fuktproblematiken vid val av golvbeläggning.

Beträffande garagegolv, se 15.A.

Golv och sockel i hissorgar utförs av hissentreprenör (entreprenör)

Natursten

Beakta krav såväl i AMA som i Stenhandboken.

Golv och socklar av natursten ska läggas i entréer, i trapphus och på platsgjutna vilplan.

Marmorplattor ska vid behov slipas efter läggning. Kalksten ska impregneras.

Cementmosaikplattor

Cementmosaikplattor ska läggas i tvättstuga samt torkrum i anslutning till tvättstugan. Läggs med tätskikt i klass VTgF.

Vid golv av cementmosaikplattor monteras socklar av cementmosaikplattor, höjd ca 100 mm.

Keramiska plattor

Keramiska plattor får läggas i hall i anslutning till tamburdörr. Nivåskillnad mot anslutande golvbeläggning får inte förekomma. Beakta Ljudkrav.

Keramiska plattor ska läggas i bad-/duschrum och separat WC.

Nivåskillnad på färdigt golv mot angränsande rum får inte förekomma.

Övergångslist Se Bilaga [Lägenhetsmodell](#) – Standardnivåer.

Golvbeläggning av klinkerplattor i bad-/duschrum utföres med produkter och monteringsystem som uppfyller fordringarna för klass VTgF enligt BBV, Byggkeramikrådets branschregler för våtrum.

Sil i golvbrunn enligt fackdel VVS. Placering och storlek redovisas i A-handlingarna.

I separat WC som ej har golvbrunn ska klass VTg enligt BBV uppfyllas.

Parkett

Parkett ska vara trestavsparkett av ek

Parkett ska vara minst 13 mm tjocka sort II med slitskikt om minst 3,5 mm och läggas i vardagsrum, sovrum, kök och hall.

Parkett ska vara industriellt färdiglackerad med matt klarlack.

Parkettens lackskikt ska minst uppfylla kravet – lägst 4500 varv till genomnötning vid provning enligt SS-EN 13696: 2009.

Under trestavsparkett av ek läggs plastfolie och korksmulepapp e d. Alternativt utförande enligt valt fabrikats anvisningar.

Fabrikantens skötselanvisningar ska redovisas på klisterdekal som fästs på insidan av städskåpsdörren.

Se Bilaga [Lägenhetsmodell](#).

Plastmatta

Om plastmatta väljs som golvmaterial ska plastmatta även läggas under bänkinredning samt dras upp 100 mm som sockel. Plastmatta ska vara homogen matta med tjocklek 1,5 mm.

Socklar av trä

Bostäder:

Invändiga socklar ska vara av eksockel (homogen, alternativt folierad). Ytterhörn fasas.

Se Bilaga [Lägenhetsmodell](#).

Hålkäl av betong

I miljörum/miljöhus ska hålkäl av betong utföras i golvvinkel. Hålkäl utförs även mot väggar av skivor.

44.BC Ytskikt på trappor

Prefabricerade trapplöp och vilplan ska beläggas med cementmosaikmassa, största stenfraktion 20 mm. Avstånd mellan foglister enligt tillverkarens standard.

Platsgjutna trappor och vilplan ska beläggas med cementmosaikplattor.

44.C Ytskikt på väggar

I badrum ska fönstersmygens alla sidor vara beklädd med samma material som väggarna.

Keramiska plattor

Kakelplattor ska vara av 1:a sortering. De ska vara glaserade på synliga kanter.

Utsatta vägghörn i lägenhet bör utföras enligt Bilaga [Lägenhetsmodell](#).

I gemensamma utrymmen som trapphus bör utsatta vägghörn förses med Rostfri list.

Bad- och duschrum utförs helkaklade.

Fog i takvinkel ska tätas med latexfogmassa som övermålas med takfärgen.

Väggbeklädnad av kakelplattor ska utföras med produkter och monteringsystem som uppfyller fordringarna för följande klasser enligt BBV, Byggkeramik-rådets branschregler för våtrum:

- Våtzon 1 – klass VTvF
- Våtzon 2 – klass VTv.

I separat wc ska stänkskydd av kakelplattor utföras ovan tvättställ.

I kök ska stänkskydd av kakel utföras över diskbänk och angränsande bänkar. Avslut mot ovanliggande väggskåp utförs med mjukfog. Vid spis ska ett extra skift dras ned bakom spisen respektive ett extra skift upp mot spisfläkt/-kåpa.

I tvättstuga ska vägg bakom tvättmaskiner förses med kakel. Höjd 10 skift, klass VA.

Naturstensplattor

Entréer samt väggytor kring trappa upp till första våningsplan ska förses med naturstensbeklädnad lika golv.

44.D Ytskikt på innertak

Innertak i allmänna utrymmen ex. trapphus, entréer och tvättstugor ska vara solida och inte bestå av lösa plattor.

Inspektionsluckor i undertak ska vara av industriellt lackerad stålplåt och försedd med gångjärn.

44.Z Övriga invändiga ytskikt

Målningsbehandlingar allmänt

Målningsbeskrivningen ska anpassas till respektive objekt och ska efter färdigställande godkännas av Rikshems projektansvarige.

Utrymmen som saknas i förteckningen ska jämföras med likvärdigt rum och få behandling enligt detta.

Materialspecifikation samt uppgift om kulör ska efter projektering godkännas av projektansvarige.

För övrigt ska väggar i entréer, trapphus o d behandlas med slitagetålig och lätt reparerbar färg.

Målningsbehandlingar inomhus

Nedanstående behandlingar hänvisar till färdig yta enligt AMA (senast gällande utgåvamed avsikt att fastställa Rikshems minimikrav på färdigmålad yta. Undantaget är behandlingar för målning av golv vilka anges med kod enligt AMA.

Färdigprojektering ska vid utförandeentreprenader dock alltid utföras med koder enligt AMA.

Materialföreskrifter

Dammbindningsmedel ska vara av typen som tränger in i betongen.

Färg till väggar och tak inomhus ska vara vattenburen och med bindemedel av sampolymerdispersion. Färg ska vara slitålig och ha fyllnadsmedel och pigment som garanterar hög täckförmåga. Färg ska vara avsedd för målning inomhus på puts, betong, lättbetong, spackelmasa, byggplattor av olika slag, glasfiberväv mm. Med hög täckförmåga menas att max två strykningar ska räcka på nya ytor av ovanstående material.

I badrum, duschrum, tvättstuga och städrum ska färgsystem avsedda för våtrum användas. Färdigbehandlingskod enligt AMA ska då vara VA (vattenavvisande målning).

Med hänsyn till klotter och dylikt ska brandtrappor (utrymningstrappor) och liknande avskilda utrymmen målas med slitålig färg med glans 20. Även trapphus- och entréväggar samt andra förråd, cykelrum och dylikt målas med samma slitåliga färg.

Målning i garage i källarplan eller i ouppvärmade garage ska utföras med silikatfärg. Där projekteringsanvisningarna anger glans 20 accepteras fabrikat med glans 15–25.

GENERELLA BEHANDLINGAR

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Ståldörrar	LCS.2312	76-09363	70	alt. FB (fabriksbehandlat)
Stål inomhus	LCS.2312	76-09363	40	
Synliga oisolerade rör	LCS.2261	76-09363	40	

LÄGENHETER

Kaprum

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Vägg gipsskiva	KBC.3211	56-03510	20	Målad yta vid kapphylla
Vägg gipsskiva	KBC.3211	56-03510	5-7*	Målad yta, övrigt
Vägg	KBC.3211	51-03504	--	Vid tillval tapet
Tak gipsskiva	KBC.3211	56-03510	2*	Målat

Badrum, Dusch

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Tak	LCS.22131	56-03510	VA	VA vattenavvisande

WC

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
-----	---------	---------	-------	------------

Vägg	LCS.2212	56-03510	7 alt. 20
Tak	LCS.2213	56-03510	2*

Kök

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Vägg	KBC.3211	56-03510	5-7*	
Vägg	KBC.3211	51-03504	--	Vid tillval tapet
Tak	KBC.3211	56-03510	2*	

Vardagsrum, Sovrum

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Vägg	KBC.3211	56-03510	5-7*	
Vägg	KBC.3211	51-03504	--	Vid tillval tapet
Tak	KBC.3211	56-03510	2*	

Klädkammare

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Vägg	KBC.3211	56-03510	20	Målad yta
Tak	KBC.3211	56-03510	2*	

Notera:

Vid tillval med tapet ska yta under fönster målas med behandling 56-03510 och glans 5-7*.

* Glansvärde enligt bilaga [Lägenhetsmodell](#).

GEMENSAMMA UTRYMMEN

Entréer och trapphus

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Vägg	GSE.52	26-00010	7	Prefabr. Betong
Vägg	LCS.2212	56-03510	7	Gips
Tak	GSE.61	26-00010	5	Prefabr. betong
Tak	LCS.2213	56-03510	5	Gips
Hissdörrar	LCS.2312	76-04510	40	Stål

Tvättstuga

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Vägg	LCS.22121	56-03510	VA	VA vattenavvisande
Tak	LCS.22131	56-03510	VA	VA vattenavvisande

Barnvagnsrum, Cykelrum, Lägenhetsförråd, Källargång, Skyddsrum

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Golv	ESE.2431	DB	--	Dammbindning (btg)
Vägg	GSE.52	26-00010	20	Prefabr. Betong
Vägg	LCS.2212	56-03510	20	Gips
Tak	GSE.61	26-00010	20	Prefabr. betong
Tak	LCS.2213	56-03510	20	Gips

Garage

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Vägg			20	där det inte är silikatfärg
Tak			20	där det inte är silikatfärg

Bilplatsmarkering ska markeras med vit trafiklinjefärg i respektive hörn med L-skänklar (500 mm lång utefter långsidan 250 mm efter kortsidan). Linjebredd 100 mm.

Platsnummer ska markeras på vägg eller pelare med 100 mm höga platsmålade siffror i svart.

Miljörum för källsortering

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Golv	ESE.2431	DB	--	Dammbindning (btg)
Vägg	GSE.52	26-00010	20	Prefabr. Betong
Vägg	LCS.2212	56-03510	20	Gips
Vägg	KEB.21	56-03510	20	Plywood
Tak	GSE.61	26-00010	20	Prefabr. betong
Tak	LCS.2213	56-03510	20	Gips

Miljörum för grovsopor

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Tak	GSE.61	26-00010	20	Prefabr. betong
Tak	LCS.2213	56-03510	20	Gips

DRIFT- OCH FASTIGHETSUTRYMMEN

Hisschakt

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Golv samt uppdraget ca 1 m på vägg		22-30010	Blank	Rengöringsgrad 3 = slipning + dammsugning
Vägg	GSE.52	22-00010	20	kulör vit
Tak	GSE.61	22-00010	20	kulör vit

Elcentral

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Golv	ESE.2431	DB	--	Dammbindning
Vägg	GSE.52	26-00010	20	Prefabr. Betong
Vägg	LCS.2212	56-03510	20	Gips
Tak	GSE.61	26-00010	20	Prefabr. betong
Tak	LCS.2213	56-03510	20	Gips

Fläktrum, sopsugsventilrum

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Golv	ESE.2431	DB	--	Dammbindning (btg)
Vägg	GSE.52	26-00010	20	Prefabr. Betong
Vägg	LCS.2212	56-03510	20	Gips
Tak	GSE.61	26-00010	20	Prefabr. betong
Tak	LCS.2213	56-03510	20	Gips

Undercentral och övriga tekniska utrymmen

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Golv vid behov av oljebeständighet		22-30010	Blank	Rengöringsgrad 3 = slipning +dammsugning
Golv, övriga	ESE.2431	DB	--	Dammbindning (btg)
Vägg	GSE.52	26-00010	20	Prefabr. Betong
Vägg	LCS.2212	56-03510	20	Gips
Tak	GSE.61	26-00010	20	Prefabr. betong
Tak	LCS.2213	56-03510	20	Gip

Städrum

Yta	AMA-kod	Målning	Glans	Anmärkning
Golv	ESE.2431	DB	--	Dammbindning (btg)
Vägg	LCS.2212	56-03510	20	Gips
Vägg (alt.)	LCS.22121	56-03510	20	VA vattenavvisande
Tak	LCS.2213	56-03510	20	Gips

45 HUSKOMPLETTERINGAR

45.B Utvändiga huskompletteringar

45.BB Balkonger

Beträffande balkongplattor, se 27.HC.

45.BE Entrétrappor

Entréplaner bör utföras av granit, krysshärad, huggningsgrad 2.

45.BZ Övriga utvändiga huskompletteringar

Samtliga utomhusentréer förses med skrapgaller på betongsarg och med fyllning av drängrus under. Skrapgaller ska vara utförda av varmförzinkat stål.

Utvändiga räcken och ledstänger ska utföras av varmförzinkat stål. Ingjutningsgods och fästdon ska utföras av rostfritt stål.

45.C Invändiga huskompletteringar

45.CB Invändiga trappor

Källartrappor och vindstrappor

Källartrappor, vindstrappor etc bör utföras med plan- och sättsteg av stålglättad betong.

Våningstrappor

Våningstrappor ska vara fabriksstillverkade av betong och ha förhöjd skurkant. Se 44.BC beträffande ytskikt.

Trappräcken och ledstänger

Invändiga trappräcken och ledstänger i allmänna utrymmen ska utföras av rostskyddsgrundade stålrör ca 40 mm som målas.

45.CZ Övriga invändiga huskompletteringar

Hissgrop ska förses med steg. Samordnas med sidoentreprenör (Ramavtalsupphandlad hissleverantör).

46 RUMSKOMPLETTERINGAR

Inredning utförs enligt nedan kompletterande föreskrifter samt Bilaga [Lägenhetsmodell](#), standard.

LÄGENHETER

Kök

Skåp

Köksskåp ska vara fabrikslackerade. Se även Bilaga [Lägenhetsmodell](#), standardnivå.

Utförande och beslagning enligt Bilaga [Lägenhetsmodell](#), standardnivå.

Skåp bör vara fullhöjd, ca 2250 mm. Skåpinredning i kök och i övrigt fast placerade skåp ska förses med fabrikslackerad takanslutning i liv med skåpstommarna.

Där spiskåpa så tillåter sätts väggskåp (ej kryddhylla).

Diskbänkskåp ska utföras med botten som förses med diskbänks-underlägg. I diskbänkskåpbotten ska genomföringar tätas med genomföringsmuffar vilka i sin tur som en extra säkerhet ska tätas med silikonfogmassa. Utförande enligt Säker vatten.

I diskbänkskåp ska källsorteringsställ placeras enligt Bilaga [Lägenhetsmodell](#).

Vid utformning av skåpinredning ska anvisas plats för mikrovågsugn, tex infällt i högskåp eller väggskåp eller placerad på bänk.

Diskbänkar och hoar

Diskbänkar och hoar ska vara av rostfritt stål se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standard.

Diskbänk ska ha förstärkning för infästning av blandare.

Vattenlås ska vara av typ där det gemensamma utloppsroret från diskbänkslådorna ska vara vridbart. Det stående avloppsroret och avsättning för diskmaskinsavlopp ska placeras mot bakväggen mitt emellan diskbänkslådorna (för att få plats med källsorteringsställen och avsättning för diskmaskinsavlopp).

Bänkskivor

Bänkskivor i kök se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå.

Sidor mot diskbänksbeslag ska alltid vara kantade.

Bänkskivor ska alltid dubbelförseglas med silikon mot diskbänk. D.v.s. man gör silikonsträng över både den anslutande ytan och på bänkskivans hela kant. Dessutom ska toppförsegling utföras.

Hänsyn tas även vad gäller specifika krav från Hyresgästföreningen bl a vad gäller längd på arbetsyta i kök

Fläkt

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå.

Fläkt skall väljas utifrån byggnadens ventilationssystem.

Häll

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå.

Ugn

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå.

Kyl- och frysskåp

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå.

Lägenheter för 3 personer och större ska försees med kylskåp och separat frysskåp.

Samtliga kyl- och frysskåp ska försees med överskåp till tak.

Kyl- och frysskåp ska levereras med anslutningskabel och stickpropp.

Diskmaskin

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå.

Mikrovågsugn

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, plusnivå.

Badrum, WC

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå.

Bänkskiva

Bänkskiva monteras över plats för tvättmaskin och torktumlare.

Bänkdjup ska vara minst 650 mm. Anslutning mot vägg tätas med silikonfog som täcks med smyglist.

Väggskåp

Väggskåp placeras över TM+TT

Luckor ska vara av fabrikslackerad.

Badrumsskåp

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standard

Spegel i WC

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standard

Handdukshängare 4-krok

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standard

I badrum uppsätts 3st, varav en ska placeras barnvänligt.

I WC monteras 1st.

Klädkrok 2 krok

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standard

Toalettpappershållare

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standard

Maskiner

Badrum & wc utförs med tvättmaskin, torktumlare alt. kombimaskin.

Bestäms i respektive projekt av den projektansvarige.

Klädkammare och lägenhetsförråd

Hyllor m m

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå

Hall

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå

Övrigt i lägenhet

Skåp

Se Bilaga *Lägenhetsmodell*, standardnivå

Gardinbeslag

Reformbeslag monteras över fönster

GEMENSAMMA UTRYMMEN

Entréer och trapphus

Postboxar

Postbox ska vara typ Renz eller likvärdigt.

Kravspecifikation:

- Säkerhetsklass II (=högsta klass)
- Utan flipplucka
- Sidohängd lucka
- Dämpade boxdörrar och inkastluckor för bättre ljudmiljö

- Extraförstärkt boxdörr
- Huvudlucka ska vara enkel att haka av
- Förberedda för elektronisk låsning
- Modulsystem med utbytbara hyllplan
- Sluttande hyllplan som håller posten på plats
- Möjlighet till extra stora fack och servicebox
- Integrerat avlastningsbord-enhandsgrepp
- Toppkåpa med sluttande tak
- Benstativ och valfri RAL-färg ska vara tillval

Namnskylt på postbox och tidningshållare ska ha remshållare för 13mm textremсор. Textremсорna monteras av Rikshem. Vid projekt där elektroniskt våningsregister utförs ska namnskyltarna vara elektroniska.

Låscylindrar till postboxar ska beställas från Centrum för postboxar eller likvärdigt. I projekt med elektroniska passersystem kan även postboxarna integreras i passersystemet. I det fallet ska postboxarna vara kompatibla med Aptus styra 3000.

Digitala postboxar

Beslut om digitala postboxar bestäms av projektansvarige.

Digitala fastighetsboxar med öppet gränssnitt/API där namn och accesser kan hämtas från aktuellt passagesystem, utrustad med touchkänslig digital OLED namndisplay (2x20 tecken) inklusive "ej reklam"-funktion samt inbyggda ellås som öppnar postfacket, dolt kablage. Läsaren/centralenheten ska vara förberedd för framtida pakettleveranser. Postboxarna ska vara kompatibla med Aptus styra 3000.

Kravspecifikation enligt ovan ska följas.

Tidningshållare

Vid lägenhetsdörrar monteras tidningshållare med plats för signerlist 413 för 13 mm pappersremsa, typ Swedsign eller Svenska Fastighetsboxar. Vid projekt där elektroniskt våningsregister utförs ska namnskyltarna vara elektroniska. Tidningshållare kan bytas mot namnskylt, typ Swedsign eller Svenska Fastighetsboxar eller likvärdigt. Tidningshållare alternativt namnskylt fästes med skruv i vägg bredvid lägenhetsdörr.

Val av utförande beslutas för respektive projekt.

Hyresgästregister och anslagstavla

Hyresgästregister ska vara typ Swedsign AB eller likvärdigt. Tavlans mått fastställs i samråd med Rikshem.

Elektroniska namntavlor utreds i varje projekt.

Separat anslagstavla ska vara Skrivtavla E3-emaljskriftavla (magnetisk) utan pennhylla, vit 6100. Gerad ram runt om i natureloxerad aluminiumprofil lika hyresgästregistertavlan. Utförs låsbar med sidohängt skyddsglas. Anslagstavlans mått anpassas till hyresgästregistertavlan.

Tvättstuga

Bokningssystem

För passerkontrollsystem, se Bilaga *Strategi och regelverk för tillträde på Rikshem*.

Inredning och utrustning

Bestäms i respektive projekt av den projektansvarige.

Armstöd i RWC

Ska vara väggmonterade typ Etac Optima nr 4, uppfällbara med stödben och toalettpappershållare. Vitlackerade. Utrustning lika wc, men monterat för att vara tillgängligt.

Cykelrum

Cykelställ, cykelkrokar etc

Cykelställ, cykelkrokar etc ska vara av vfz stål

Antalet platser avgörs projektspecifikt.

Projektörer ska hushålla med yta och hitta lösningar med takkrokar, tvåvåningsställ etc.

Barnvagnsrum

Hylla

Barnvagnsrum förses med 1 st väggfast hylla med djup 700 mm.

Hylla ska vara av robust typ, exempelvis lagerhylla.

Miljörum

Se Projekteringsanvisning *Hållbarhet*.

Garage

Trafikspiegel monteras utanför garageportar.

DRIFT- OCH FASTIGHETSUTRYMMEN

Städrum

Beslut om städrum och omfattning av inredning tas i respektive projekt

Städset

Bredd 900 mm, vitlackerat stål, val av produkt projektspecifikt beslut.

Inredningsenhet bestående av:

- 2 st. väggskenor L ca 1000
- 1 st. Trådhylla
- 1 st. Trådkorg
- 2 st. avdelare till korg
- 2 st. torkskenor
- 1 st. borsthållare för tre borstar.

Städrum förses med 1 st. skolkrok i förkromad mässing.

Städrummet utformas för plats för städvagn.

I ett städrum per område ska 1 tvättmaskin, typ mopptvättmaskin, fabrikat Osby, Podab eller Wascator, monteras. Kapaciteten på mopptvättmaskinen prövas för varje projekt.

46.Z Övriga rumskompletteringar

Torkmattor

Trapphusentréer ska ha försänkta torkmattor innanför entréportar.

Tvättstuga med entré utifrån ska ha försänkt torkmatta innanför ytterdörr.

Torkmattor ska vara rullbar skrapmatta av lättmetall med utbytbara vågformade lameller av svart gummi. Torkmatta ska vara vändbar.

För att uppnå god avtorkningseffekt ska, där utrymmet så medges, torkmatta med väl tilltagen längd utföras.

49 ÖVRIGA RUMSBILDANDE BYGGDELAR, HUSKOMPLETTERINGAR, YTSKIKT OCH RUMSKOMPLETTERINGAR

49.B Schakt i hus

Vid val av material och utformning av väggar till installationsschakt ska krav på lufttätethet beaktas särskilt. Skivväggar är olämpligt vid schakt öppna genom flera plan. Skivväggar är även olämpliga vid trapphus som löper mellan flera plan.

Schakt ska tätas i sådan omfattning att spridning av skadedjur förhindras.

Tätade schaktbottnar ska luta mot läckageindikering.

Utformning av slits och slitsbottnar se principritning i Projekteringsanvisningar [VVS-system](#).

49.Z Märkning, skyltning o d

Skyltning bostadsområdet

Skyltning

Utformning av skyltar ska följa [Rikshems skyltprogram](#) (<https://workpile.se/login>, Tittarbehörighet: Användarnamn: kommunikation@rikshem.se och lösenord: Rikshemskyltar2023.) För skyltning se även relaterade dokument Tillgängliga skyltar- Handisams fördjupningsblad och Projekteringsanvisningar [Tillgänglighet](#)

10. MÄRKNING (BYGG)

Se föreslagen märkning nedan.

Märkning utgår från Svensk Standard SS 32202:2100

F	=	Fönster
FT	=	Fönster av trä
FS	=	Fönster av stål
FA	=	Fönster av aluminium
D	=	Dörr av trä
DS	=	Dörr av stål
DSU	=	Dörr utvändig av stål
GPT	=	Glaspartier av trä
GPA	=	Glaspartier av aluminium
GPS	=	Glaspartier av stål
P	=	Portar

TL	=	Takluckor
SH	=	Schakt EL eller VVS
TR	=	Trappa eller trapphus
MA	=	Markiser
U-TAK	=	Undertak (u-tak)
G	=	Golv
V	=	Väggtyp (invändig)
YV	=	Yttervägg
KL	=	Kortläsare
AK	=	Armbågskontakt
ÖPK	=	Öppningsknapp
FG	=	Färdigt golv
ÖFG	=	Över färdigt golv

11. RITNINGSTÄMPEL

Se Projekteringsanvisning [CAD/BIM-manual](#).